

QUESTIONS OBERTES

LA SATISFACCIÓ DE QUEIXAR-SE

Entre les coses que fan pensar enganyadorament en la vitalitat del nostre esperit col·lectiu hi ha un sentiment de crítica molt agut, particularment despert quan es tracta de jutjar — amb propòsits demolidors — realitzacions aconseguides amb penes i treballs. Les comptadíssimes revistes possibles, els premis literaris, el mecenatge, el moviment editorial, totes les manifestacions de la nostra difícil vida cultural susciten comentaris càustics, sobreentesos malintencionats i una visió ràpida de la part negativa, quan aquesta existeix. I si no existeix, hom fa un esforç tenaç per inventar-la o demostrar que d'un moment a l'altre les bones intencions cauran en defectes grossos. Continuem la política del diagnòstic, que permet brillantor verbal sense comprometre res a canvi, sense haver de proposar tractaments que suposin acció i arriscar remeis adequats a cada mal. El paper de l'espectador que ha pagat l'entrada i es reserva el dret de xiular i de picar de peus sempre és més còmode que el dels encarregats de la representació. I és curiós que, tan sovint, la rebequeria sembli dictada per nobles ànsies de millora. Ens inclinem pels programes, som escrivans confeccionadors de llargues llistes de dissenys, sense aturar-nos a considerar el preu que cal pagar per a realitzar-los. Qui sap si la nostra tradicional falta de geni polític arren-

ca d'aquesta delectança en els projectes i d'un àgil instint d'oposició així que algú prova d'arrodonir-ne algun.

De moment, no hem perdut la nostra capacitat de rondinar, ni un neguit d'enterradors que ens desfà tota la figura. Al llarg de la meua vida he sentit amb freqüència la queixa que es publicaven pocs llibres catalans. Ara sento dir sovint que se'n publiquen massa. Ja és una estupenda novetat! Del veritable problema, de la necessitat d'augmentar el nombre de compradors i de lectors, no n'he sentit parlar mai gaire. Potser és perquè el tema reclama, més que idees, una mobilització immediata: hi ha massa títols en venda perquè hi ha pocs compradors, no pas perquè hi hagi pocs catalans. Aleshores, hauríem de renunciar a l'esport de la crítica sistemàtica i fer el sacrifici — tan relatiu! — de comprar, fins on puguem i una mica més, els llibres catalans que ens atreguin. Això és d'una obvietat total. Però, ho fem així? Els tiratges de llibres en català obliguen a la meditació, ja que no corresponen al cens d'habitants, ni tan sols a una gran ciutat com Barcelona, ni al nostre nivell de vida, ni a l'amor a la nostra terra que ens puja tan fàcilment a flor de llavis.

Fa un cert temps que cultivem, no sabem ben bé per què, una mena de mal humor contra els premis literaris, i si la campanya arriba a formalitzar-se, és possible que el cansament venci el generós impuls que els dota.

L'argumentació és molt variada, i va des del sarcasme contra l'aire de festa de societat d'un sopar que diuen que imita altres sopars, fins a l'escepticisme sobre l'estímul creador que puguin significar els premis. Entremig, hi ha la coneguda i antiga murmuració relativa a injustícies o a enormes errors d'apreciació, una cosa que fluctua segons els criteris i els interessos i que és la seqüela obligada — ja se sap — dels premis de sempre i de tot arreu. Fins i tot hi ha hagut un prohom ultramarí, d'una colònia catalana d'Amèrica, que buscant adeleradament una galleda per ficar-hi els peus ha trobat la de descobrir que els premis tenen una tenebrosa intenció política i fan una selecció contrària als seus gustos personals, atropellant l'excel·lent concepte que ell té dels seus amics que escriuen i concursen. L'home ha escrit i publicat un article on demostra punt per punt que, si d'ell depenia, els premis tindrien exactament els defectes que denuncia.

No crec pas que costi gaire de desfer una bona part de les coses que ja funcionen dins els límits imposats per la imperfectibilitat humana. Tot és qüestió de proposar-s'ho. El que de debò costa és d'aconseguir la solidaritat necessària perquè de cada iniciativa duta a la pràctica se n'obtinguin els guanys previstos. Val més arribar fins al final d'una idea senzilla que no pas sembrar el camí de crítiques brillants. — PERE CALDERS.